
Ucraïna, geopolítica i escenaris de futur

La crisi d'Ucraïna té dèficit d'anàlisi i d'actuació estratègica. La crisi sol presentar-se com fruit d'un enfrontament nacional entre europeistes i pro-russos, amb un Putin disposat a salvar l'honor perdut fa dècades i a violar el dret internacional. La UE i els Estats Units serien els defensors, amb poc èxit, de la democràcia i del dret internacional. Sovintegen, a més, referències al retorn a la Guerra Freda. Tot plegat, anàlisis imprecises. A Ucraïna hi ha, com hi haurà a Crimea després del referèndum –unilateral i sense les garanties que marquen els estàndards– més possibilitats que certes. A més, la retòrica no aguanta l'hemeroteca de la història: intervencions dels EUA a Granada o Panamà, durant la Guerra Freda; recentment, intervenció de l'OTAN a Kosovo i Sèrbia sense autorització de l'ONU. La norma és clara: quan la geopolítica i la geoeconomia manen, com és el cas d'Ucraïna, les grans potències deixen de banda sempre, si cal, la legalitat internacional. Què passarà, atès que no es reconeixeran els resultats del referèndum?

Primer, la crisi d'Ucraïna és la suma de dos conflictes: l'un afecta tot el país, fa dècades que dura i es va agreujar pel fracàs de la Revolució Taronja un cop arribada al govern i per la crisi econòmica; l'altre és el de Crimea i l'ocupació russa, després de la victòria del Maidan i l'oblit de l'acord del 21 de febrer. Estan relacionats, però són també parcialment independents, i tindran recorreguts diferents un cop s'estabilitzi Crimea. Segon, la geopolítica i la geoeconomia són estructurals per a tots dos. El malestar rus per l'acostament occidental –econòmic i militar– als antics aliats de l'Est va començar als anys 90. El subministrament de gas rus, tot i que els EUA diuen ara que exportaran a Europa l'excedent del *fracking*, seguirà sent vital. Tercer, res a veure amb el

RAFAEL GRASA

PROFESSOR RELACIONS INTERNACIONALS
A LA UAB I PRESIDENT DE L'ICIP

retorn de la Guerra Freda, quan la política, l'escaquer planetari i les armes nuclears eren cabdals. Ara el factor bàsic és l'econòmic (juntament amb el geopolític: sortida al mar Negre), com mostren les tèbies reaccions de la UE, amb una Alemanya que depèn del gas rus, i de Washington, o una Bielorússia que accepta avions russos per la mateixa raó. Quart, la geopolítica i la geoeconomia tenen en la post Guerra Freda dos trets especials: a) la creació, creixent, d'estats *de facto* que, tot i pertànyer legalment a un país, no estan realment sota el seu control; b) el gran joc estratègic, en un món quasi apolar, entre Rússia i els EUA, que ara es juga a Síria, l'Iran i l'espai postsoviètic.

Encara passaran moltes coses amb Ucraïna, que donaran pas a un dels tres escenaris que plantejo. Tots tres pivoten sobre la baula feble, Crimea. Primer, un retorn mitjançant sancions i diàleg a l'*statu quo* anterior, la sobirania ucraïnesa sobre Crimea, amb eventuais canvis políticoinstitucionals (règim federal). És altament improbable, atès que Rússia ha innovat en la gestió de la crisi. A

diferència dels casos de Geòrgia i Moldàvia als 90, l'ocupació per fomentar la secessió ha sigut ràpida (dies, no anys) i els actors locals s'han mobilitzat després de l'arribada de tropes. I el potencial sancionador és suportable a curt termini.

Segon, una *transnistrització* d'Ucraïna, és a dir, alguna cosa semblant al que va passar a Transnístria (Moldàvia): referèndum guanyat aclaparadorament, sense secessió formal, però amb control rus. Permetria negociar mediacions amb l'OSCE i l'ONU, guanyar temps i constituïria una via negociadora constant respecte de la integració d'Ucraïna a la UE i l'OTAN, els escenaris no desitjats per Moscou. El model ha funcionat i podria repetir-se.

El tercer escenari, compatible amb el segon, un futur amb noves intervencions, a Ucraïna, i tal volta a Euràsia (Kazakhstan, quan falti Nazarbaïev; al nord de l'Azerbaidjan, si la situació empitjora).

Occident sembla haver començat a fer millors anàlisis i a canviar retòrica per propostes de negociació amb múscul. Té, però, dos problemes. Un, de credibilitat, tant de les amenaces com de la denúncia del referèndum: va acceptar el de Kosovo, contra Moscou. L'altre, el principi d'autodeterminació, un maldecap per als EUA des que el va enunciar el president Wilson, que ha resorgit amb força. Washington no el va acceptar per a Txetxènia ni per a Abkhàzia, tampoc de moment per a Palestina, però sí per a Timor i per al Sud del Sudan.

La crisi ucraïnesa depèn, a hores d'ara, més de la visió estratègica d'Occident que de moviments de Moscou. I, fins ara, a Occident ha imperat el tacticisme, que causa problemes a Ucraïna, per *foc amic*, des de fa una dècada. Tàctica i retòrica són de poca utilitat en la gran estratègia. I el que està en joc és la relació Rússia-Occident, no Ucraïna.

**La crisi ucraïnesa depèn,
a hores d'ara, més de la
visió estratègica
d'Occident que dels
moviments de Moscou**